

TO JEST FRAGMENT KSIĄŻKI
WYDANEJ NAKŁADEM

AGENCJI WYDAWNICZEJ

Z CAŁĄ NASZĄ OFERTĄ WYDAWNICZĄ MOŻNA
ZAPOZNAĆ SIĘ NA STRONIE:

agencjawydawniczapdn.pl

..... OPOWIADAMY O HISTORII MIEJSC, RZECZY I LUDZI

..... DOKUMENTUJEMY, BY OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

..... NASZE KSIĄŻKI DAJĄ WIEDZĘ I REFLEKSJĘ

agencjaPDN
wydawnicza

ADHIBENDA

**Rocznik Archiwum Diecezjalnego
w Zielonej Górze**

11

pod redakcją
ks. dra hab. Roberta R. Kufla

Zielona Góra 2024

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

ks. dr hab. Robert R. Kufel (ADZG) – redaktor naczelny
Beata Mykietów (ADZG) – zastępca redaktora naczelnego
prof. UZ dr hab. Leszek Jazownik (UZ)
dr Krzysztof Garbacz
dr Adam Górski (UJ)
dr Juliusz Sikorski (AJP)
bp dr Adrian Put (Zielona Góra)
ks. dr Tomasz Trębacz
dr Marek Wróblewski (UZ)

RADA NAUKOWA

dr hab. Maria Dębowska (ABMK Lublin)
dr Tadeusz Dzwonkowski (AP Zielona Góra)
ks. dr hab. Adam Kalbarczyk (WTUAM Poznań)
dr hab. Joanna Karczewska (UZ Zielona Góra)
bp prof. dr hab. Jan Kopiec (WTUO Opole)
bp dr hab. Mariusz Leszczyński (Zamość)
o. prof. dr hab. Piotr Neumann OCD (WTUAM)
prof. dr hab. Jerzy Pietrzak
dr hab. Dariusz A. Rymar (AP Gorzów Wlkp.)
ks. dr hab. Grzegorz Wejman (WTU Szczecin)

RECENZENCI

ks. prof. dr hab. Bernard Kołodziej TChr (WTUAM Poznań)
ks. prof. dr hab. Zdzisław Lec (WTUS Szczecin)
prof. dr hab. Wojciech Strzyżewski (UZ Zielona Góra)
dr hab. Rafał Reczek (IPN Poznań)

REDAKCJA JEZYKOWA

Aneta Kiper – j. angielski
Katarzyna Trychoń-Cieślak – j. niemiecki

REDAKCJA TECHNICZNA

Danuta Zielińska

PROJEKT OKŁADKI

SUNODIA Aleksandra Adameczyk
sunodia.dtp@gmail.com

ADRES REDAKCJI

Archiwum Diecezjalne im. bpa Adama Dyczkowskiego
PL – 65-548 Zielona Góra, os. Kaszubskie 8
tel. +48 728 443 414
R.Kufel@diecezjazg.pl
www.archiwum.diecezjazg.pl

WYDAWCA

Agencja Wydawnicza „PDN”
Zielona Góra
kontakt@agencjawydawniczapdn.pl
www.agencjawydawniczapdn.pl

© Copyright by Archiwum Diecezjalne w Zielonej Górze

ISSN 2391-6109

Ukazuje się od 2014 r.

Nakład: 80 egzemplarzy

Wersja papierowa jest wersją pierwotną czasopisma

Wydawnictwo punktowane uwzględnione w „Wykazie czasopism naukowych
i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych”
opublikowanym przez Ministra Edukacji i Nauki 1.12.2021 r.
Indentyfikator wydawnictwa: 201168

Adhibenda. Rocznik Archiwum Diecezjalnego w Zielonej Górze
jest indeksowany w BazHum, CEJSH i MOST WIEDZY

MOST WIEDZY

DRUK i OPRAWA
TOTEM.COM.PL
Inowrocław

Spis treści

Od redakcji	11
--------------------------	----

Artykuły i opracowania

Michał Białopolski

Baza materialna parafii św. Wojciecha w Czerwieńsku w dekanacie zielonogórskim w latach 1945-1957 w świetle materiałów proveniencji państwowej	13
--	----

Beata Grelewicz

Charakterystyka dokumentów proveniencji kościelnej przechowywanych w zasobie Archiwum Państwowego w Zielonej Górze. Część 2 – akta cechowe	31
--	----

Daniel Koteluk

„Jak swobodnie się jechało...” Z dziejów Lubuskiej Kolei Regionalnej	57
---	----

Ks. Robert R. Kufel

Kościół katolicki i społeczeństwo Wielkopolski od początku XIX wieku do usunięcia z urzędu abpa Mieczysława Halki Ledóchowskiego (Część 2)	77
--	----

Ks. Łukasz Marczak

Funkcje zasady zrównoważonego rozwoju w działalności archiwalnej	103
---	-----

Przemysław Oczyński

Obowiązki i działania duszpasterskie ks. Mieczysława Brzezińskiego w parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzepinie w latach 1945-1956	119
--	-----

Bernadetta M. Puchalska-Dąbrowska

Od praktyk zewnętrznych do kontemplacji. Życie duchowe św. Elżbiety Węgierskiej w świetle „Wypowiedzi czterech służących”	135
---	-----

Barbara Ratajewska

Z historii „czerwonego kościoła” w Przyczynie Górnej	169
--	-----

Wojciech Zachariasz

Memoria numquam moritur. O cmentarzach, kryptach kościelnych i kaplicy cmentarnej we wsi Kowalów w województwie lubuskim	197
--	-----

Sprawozdanie

Ks. Robert Kufel

Sprawozdanie z działalności Archiwum Diecezjalnego za rok 2023	221
---	-----

Komunikaty

Andrzej Chmielewski

Carl August Hensel z Międzyrzecza – pierwszy luterański seminarzysta w Australii 229

Anna Dereszowska

Renowacja i konserwacja *Chusty św. Weroniki* Mariana Słoneckiego, czyli nowe życie obrazu z Podlipiec pod Złoczowem 239

Anna Polak, Paweł Karp

Straty wojenne w obiektach sakralnych na terenie powiatu żarskiego. Trzy etapy projektu o tematyce proveniencyjnej na obszarze województwa lubuskiego – uwagi wstępne 247

Dokumenty

List intencyjny podpisany przez Muzeum Ziemi Wschowskiej i Archiwum Diecezjalne w Zielonej Górze 253

Pismo naczelnego dyrektora archiwów państwowych dr. Pawła Pietrzyka wyrażające zgodę na wdrożenie w Archiwum Diecezjalnym w Zielonej Górze Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej (ZoSIA) 255

Pismo naczelnego dyrektora archiwów państwowych dr. Pawła Pietrzyka akceptujące sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego „Konserwacja trzech dokumentów pergaminowych z XVII i XVIII wieku ze zbioru Archiwum Diecezjalnego w Zielonej Górze wraz z opracowaniem i digitalizacją” 256

Zaproszenie Archiwum Diecezjalnego do współpracy z firmą Skanowanie.pl 257

Pismo dyrektora Archiwum Diecezjalnego do Pracowni Badań Historycznych i Archeologicznych POMOST wyrażające protest przeciw ekshumacji niemieckich żołnierzy z cmentarza parafialnego we Wschowie 258

Archiwum Kresowe

Irena Śmiątek

Pod bezmiarem kresowego nieba 261

O autorach Rocznika 277

Informacje dla autorów 283

Contents

Editorial	11
Articles and studies	
<i>Michał Białopolski</i>	
The material base of the parish of St. Adalbert in Czerwieńsk in the deanery of Zielona Góra in the years 1945-1957 based on the materials of state provenance	13
Abstract	29
<i>Beata Grelewicz</i>	
The Characteristics of the ecclesiastical documents held in the State Archives' holdings in Zielona Góra. Part 2 – guild records	31
Abstract	55
<i>Daniel Koteluk</i>	
“How easy it was to travel...” From the history of the Lubuska Kolej Regionalna (Lubuska Regional Railway)	57
Abstract	75
<i>Rev. Robert R. Kufel</i>	
The Catholic Church and society in Great Poland (Wielkopolska) from the early 19th century to the removal of Archbishop Mieczysław Halka Ledóchowski (Part 2)	77
Abstract	102
<i>Rev. Łukasz Marczak</i>	
Functions of the principle of sustainability in archival work	103
Abstract	117
<i>Przemysław Oczyński</i>	
Duties and pastoral activities of Rev. Mieczysław Brzeziński in the parish of The Sacred Heart of Jesus in Rzepin in the years 1945-1956	119
Abstract	134
<i>Bernadetta M. Puchalska-Dąbrowska</i>	
From gestures to contemplation. The spiritual life of St. Elizabeth in “The statements of four handmaids”	135
Abstract	190
<i>Barbara Ratajewska</i>	
From the history of “the red church” in Przyczyna Górna	169
Abstract	195
<i>Wojciech Zachariasz</i>	
Memoria numquam moritur. About cemeteries, church crypts and the cemetery chapel in the village of Kowalów in the Lubusz Province	197
Abstract	219

Reports

Rev. Robert Kufel

The report on the activity of the Diocesan Archives for 2023 221

Communications

Andrzej Chmielewski

Carl August Hensel of Miedzyrzecz – the first Lutheran
seminarian in Australia 229

Anna Dereszowska

Renovation and conservation of Marian Słonecki's
Veil of St. Veronica, or the new life of a painting from
Podlipiec near Złoczów 239

Anna Polak, Paweł Karp

Wartime losses in sacred objects in the Żary district.
Three stages of a provenance project in the Lubusz
province – introductory remarks 247

Documents

Letter of Intent signed by the Wschowa District Museum
and the Diocesan Archives in Zielona Góra 253

Letter of the Chief Director of the State Archives,
Dr Paweł Pietrzyk, agreeing to the implementation
of the Integrated Archive Information System
in the Diocesan Archives in Zielona Góra (ZoSIA) 255

Letter from the Chief Director of the State Archives,
Dr Paweł Pietrzyk, accepting the final report on the performance
of the public task ‘Conservation of three 17th- and 18th-century
parchment documents from the collection of the Diocesan
Archives in Zielona Góra together with their description
and digitalization’. 256

Invitation from Skanowanie.pl company to collaborate with the
Diocesan Archives in Zielona Góra 257

Letter from the Director of the Diocesan Archives
to the POMOST Historical and Archaeological Research
Centre protesting against the exhumation of German soldiers
at the parish cemetery in Wschowa 258

The Borderlands Archives

Irena Śmiałek

Under the boundless borderland sky 261

Abstract 276

About the authors of the yearbook 277

Information for authors 283

OD REDAKCJI

Szanowni Państwo!

Z ogromną przyjemnością oddajemy w Państwa ręce jedenasty tom rocznika „Adhibenda”, który został podzielony na następujące działy:

Artykuły i opracowania

Sprawozdanie

Komunikat

Dokumenty

Archiwum Kresowe.

Pierwszy dział rozpoczął tekst Michała Białopolskiego pt. *Baza materialna parafii św. Wojciecha w Czerwieńsku w dekanacie zielonogórskim w latach 1945-1957 w świetle materiałów proveniencji państwowej*. Beata Grelewicz scharakteryzowała *Dokumenty proveniencji kościelnej przechowywanych w zasobie Archiwum Państwowego w Zielonej Górze. Część 2 – akta cechowe*. Daniel Koteluk przedstawił tekst pt. „*Jak swobodnie się jechało...*” *Z dziejów Lubuskiej Kolei Regionalnej*. Ks. Robert R. Kufel ukazał *Kościół katolicki i społeczeństwo Wielkopolski od początku XIX wieku do usunięcia z urzędu abpa Mieczysława Halki Ledóchowskiego (Część 2)*. Tematem *Funkcji zasady zrównoważonego rozwoju w działalności archiwalnej* zajął się ks. Łukasz Marczak. Przemysław Oczyński przedstawił *Obowiązki i działania duszpasterskie ks. Mieczysława Brzezińskiego w parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzepinie w latach 1945-1956*. Bernadetta M. Puchalska-Dąbrowska zaprezentowała artykuł pt. *Od praktyk zewnętrznych do kontemplacji. Życie duchowe św. Elżbiety Węgierskiej w świetle „Wypowiedzi czterech służących”*. O *Historii „czerwonego kościoła” w Przyczynie Górnej* napisała Barbara Ratajewska, a Wojciech Zachariasz zakończył pierwszy dział tekstem: *Memoria numquam moritur. O cmentarzach, kryptach kościelnych i kaplicy cmentarnej we wsi Kowalów w województwie lubuskim*.

Następnie przedstawiono sprawozdanie z działalności Archiwum Diecezjalnego w Zielonej Górze za rok 2023 i trzy komunikaty: Sylwestra Filipiaka

o *Carlu Auguście Henselu z Międzyrzecza – pierwszym luterańskim seminarzystyście w Australii*, Anny Dereszowskiej o *Renowacji i konserwacji „Chusty św. Weroniki” Mariana Słoneckiego, czyli nowe życie obrazu z Podlipiec pod Złoczowem* oraz Anny Polak i Pawła Karpa o *Stratach wojennych w obiektach sakralnych na terenie powiatu żarskiego. Trzy etapy projektu o tematyce proweniencyjnej na obszarze województwa lubuskiego – uwagi wstępne.*

W dziale *Dokumenty* znalazły się:

- List intencyjny podpisany przez Muzeum Ziemi Wschowskiej i Archiwum Diecezjalne w Zielonej Górze,
- pismo naczelnego dyrektora archiwów państwowych dr. Pawła Pietrzyka wyrażające zgodę na wdrożenie w Archiwum Diecezjalnym w Zielonej Górze Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej (ZoSIA),
- pismo naczelnego dyrektora archiwów państwowych dr. Pawła Pietrzyka akceptujące sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego „*Konserwacja trzech dokumentów pergaminowych z XVII i XVIII wieku ze zbioru Archiwum Diecezjalnego w Zielonej Górze wraz z opracowaniem i digitalizacją*”,
- zaproszenie Archiwum Diecezjalnego do współpracy z firmą Skanowanie.pl,
- pismo dyrektora Archiwum Diecezjalnego do Pracowni Badań Historycznych i Archeologicznych POMOST wyrażające protest przeciw ekshumacji niemieckich żołnierzy z cmentarza parafialnego we Wschowie.

W ostatnim dziale *Archiwum Kresowe* Irena Śmiałek zaprezentowała tekst pt. *Pod bezmiarem kresowego nieba.*

Całości publikacji dopełniły noty biograficzne Autorów Rocznika oraz podstawowe informacje dotyczące nadsyłania kolejnych tekstów do publikacji na łamach „Adhibendy”.

W imieniu Redakcji życzymy miłej lektury i zapraszamy do współpracy. Wszelkie uwagi prosimy przesyłać na adres Redakcji.

Ks. Robert R. Kufel

TO JEST FRAGMENT KSIĄŻKI
WYDANEJ NAKŁADEM

AGENCJI WYDAWNICZEJ

Z CAŁĄ NASZĄ OFERTĄ WYDAWNICZĄ MOŻNA
ZAPOZNAĆ SIĘ NA STRONIE:

agencjawydawniczapdn.pl

..... OPOWIADAMY O HISTORII MIEJSC, RZECZY I LUDZI

..... DOKUMENTUJEMY, BY OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

..... NASZE KSIĄŻKI DAJĄ WIEDZĘ I REFLEKSJĘ

agencjaPDN
wydawnicza